

УДК 637(075.8)

ГАВРИК О.Ю., канд. екон. наук

*Білоцерківський національний аграрний університет***ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПТАХІВНИЧОГО БІЗНЕСУ
ТА НАПРЯМИ ЙОГО АДАПТАЦІЇ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПРАКТИЦІ**

Розглядаються питання підвищення ефективності функціонування птахівничих підприємств України шляхом адаптації досягнень зарубіжної науки та практики ведення птахівничого бізнесу до умов української економіки. Проаналізовано основні світові тенденції розвитку виробництва та реалізації продукції птахівництва та його перспективи на найближчі роки. Особливу увагу приділено аналізу досвіду США у веденні птахівничого бізнесу за останні десятиліття та можливостей перенесення цього досвіду на економіку України. Особливо це стосується поширення вертикально-інтеграційних процесів від вирощування птиці і до її глибокої переробки, тобто виробництва напівфабрикатів та іншої продукції птахівництва, що значно підвищить рентабельність вітчизняних підприємств-виробників вищезазначеної продукції.

Ключові слова: птахівництво, птахівничий бізнес, ефективність птахівничої галузі, світовий досвід виробництва птахівничої продукції.

Постановка проблеми. Для подальшого розвитку вітчизняної галузі птахівництва, а також для розробки довготривалої стратегії розвитку промислового птахівництва нам необхідно враховувати досвід організації птахівничого бізнесу провідних країн світу. Промислове птахівництво – одна з найбільш динамічних галузей як вітчизняного, так і світового агропромислового комплексу.

Починаючи із 1961 р., упродовж 50 років збільшення виробництва куриного м'яса було характерним для всіх країн-виробників, при цьому найбільших темпів досягли Південна Америка і Азія, які наростили обсяги у 31,6 і 15,5 разу відповідно. У цілому, світове виробництво м'яса курей зросло у 7,8 разу, і за цим показником Азія із третього місця перемістилася на перше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням теоретичних питань процесу виробництва м'яса бройлерів, розрахунку показників, що його відображають, займалася низка вчених:

В. Г. Андрійчук, П. С. Березівський, Н. І. Волкова, В. К. Горкавий, М. П. Журавель, А. Т. Мармоза, М. К. Пархомець та ін. Проте постає проблема адаптації зарубіжного досвіду виробництва курячого м'яса до вітчизняних умов.

Мета і завдання дослідження – оцінка сучасного стану виробництва м'яса бройлерів у провідних країнах світу і розробка практичних рекомендацій щодо адаптації його на птахівничих підприємствах України.

Матеріал і методика дослідження. Для розв'язання поставлених завдань у роботі застосовувались такі методи: монографічний (у висвітленні поглядів учених на проблему ефективності галузі), індукції та дедукції (у дослідженні видів ефективності, визначення між ними взаємозв'язку та взаємозалежності, формуванні системи показників у м'ясному птахівництві), абстрактно-логічний (в узагальненні теоретичних основ ефективності), економіко-статистичний (в оцінці стану виробництва курятини в Україні).

Результати досліджень та їх обговорення. Світові тенденції розвитку птахівництва свідчать про нарощення обсягів виробництва продукції птахівництва. Так, у США в 1996 р. було вироблено 76,5 млрд шт. яєць. До 2001 р. цей показник зріс на 9,4 млрд шт. і склав 85,9 млрд шт. яєць. Зростання виробництва яєць спостерігається і в інших країнах: Канаді, Мексиці, Бразилії, країнах Європейського союзу, Китаї. Світове виробництво м'яса птиці у 2013 р. склало 85,7 млн т., порівняно із середнім показником за 2002–2006 рр. збільшилося на 7,3 %, що вище за приріст виробництва яловичини та свинини.

Найбільшим виробником м'яса птиці є США, де було вироблено 16358 т. м'яса птиці, або іншими словами, на кожного американця по 58,8 кг – це поки найвищий результат у світі. Зазначимо, що у США ця галузь представлена трьома секторами: виробництвом яєць, курей та індиків. При цьому в загальному обсязі реалізації птиці у фермерських господарствах 62 % становлять кури, 21 % – яйця, 14 % – індики. Останніми роками спостерігається збільшення обсягів реалізації качок і гусей. У цілому птахівництво є однією з найбільш розвинених галузей, яке представлено великими спеціалізованими і високоорганізованими фірмами.

Рівень використання у вітчизняній практиці зарубіжного досвіду провідних країн залишається низьким, можна навіть сказати, що питання про використання його в Україні не до кінця вивчені. Це пояснюється рядом чинників і, перш за все, відмінностями соціально-економічного середовища України і країн Заходу. У більшості з них сільське господарство перестало бути основним і єдиним джерелом існування для значної маси населення і визначати його спосіб життя, відмінний від міського.

На відміну від яловичини і свинини, виробництво бройлерів сконцентровано більшою мірою. На провідні три країни в цілому припадає 59 %, у т.ч. на США (26 %), Китай (17 %) і Бразилію (16 %). Частка країн ЄС співставна з країнами, що посідають 2 і 3 місця, і складає 13 %. Зазначимо, що період першої фази фінансово-економічної кризи для вітчизняних птахівників став шансом для нарощування обсягів виробництва м'яса птиці та його експорту. Так, за 2009 р. тільки промислове виробництво курятини зросло на 13 %, експорт – у 2,3 рази.

За прогнозами USDA, загальносвітові обсяги виробництва м'яса птиці у 2015 р. складатимуть 73,7 млн тонн. Частка України у світовому виробництві м'яса птиці у 2008 р. складала 1,1 %, у 2009 – 1,2 %, а на 2015 р. прогнозується на рівні 1,4 %. У загальносвітовому експорті частка України за 2015 р. зростає із 0,1 % до 0,23 %, у імпорті зменшилась із 3,3 % до 2,6 %.

Порівняно з іншими країнами світу (Китай – 3,3 %, ЄС 27 – 0,3 %, Бразилія – 4 %), незважаючи на відсутність державної підтримки, Україна демонструє найшвидші темпи розвитку птахівництва, і найголовніше те, що вона ще далеко не вичерпала резерв подальшого розвитку.

Набутий досвід розвитку птахівництва в США представляє певний практичний інтерес для України. Воно характеризується високорозвиненою вертикальною інтеграцією, яка є, за рядом оцінок, найбільш досконалою формою організації. Вона передбачає наявність власного комбикормового заводу, репродуктора другого порядку. Комбикормові заводи виробляють корми для батьківського стада і для бройлерів. Вертикально інтегрована компанія має інкубатор, ферми вирощування, забійні і переробні підприємства, цех утилізації відходів, потужну систему маркетингу продукції. Дуже часто вирощування бройлерів проводиться індивідуальними фермами, які не входять до складу компанії. Забита птиця або у вигляді цілої тушки, або в обробленому вигляді надходить до мережі оптової торгівлі. Також у багатьох компаніях проводиться глибока переробка і приготування продуктів, готових до використання [1].

Розвиток птахівництва та сфери переробки продукції в США зазнали 3 стадії інтеграції. Якщо до 30-х років ХХ століття виробництво продукції птахівництва було багатогалузевим, що об'єднувало племінне птахівництво, інкубаторії, виробництво зерна, кормових сумішей і раціонів, вирощування птиці і служби постачання, то у 30–40-ті рр. відбувається розвиток постадійної спеціалізації підприємств із селекції, розведення, інкубації, кормоприготування, забою і переробки птиці. У 50–60-ті рр. ці роздільні виробничі одиниці об'єдналися, утворивши сучасні високоінтегровані птахівницькі та маркетингові фірми. Подібна інтеграція стала можливою завдяки тому, що нові економічні технології стимулювали розвиток більш великих птахофабрик та нарощення ними виробничих потужностей.

Перевага інтегрованого виробництва полягає в тому, що всі стадії виробництва зосереджені в одних руках. В інтегрованій компанії простіше налагодити санітарний контроль і запобігати спалахам захворювань, а також здійснювати контроль якості продукції.

Зазначимо, що вертикальна інтеграція зазвичай буває у двох формах: виробничій контракції та інтеграції власності. За виробничої контракції фірма-інтегратор укладає довгострокові контракти з виробниками або первинними дилерами, які закупають сільськогосподарську продукцію безпосередньо у фермерів. Контракти укладають до початку виробничого циклу, чітко фіксують параметри законтракованої продукції, технологію її виробництва, терміни постачання і ціни [2].

У результаті фермер втрачає контроль над власною продукцією: над процесом її виробництва і збуту. Він не має права змінити технологію, джерела закупівлі засобів виробництва, покупця. Виробнича контракція найбільш поширена у виробництві м'яса птиці.

Порушення встановлених контрактом параметрів технології може призвести до розриву контракту, при цьому інші фірми-інтегратори, що діють у цьому регіоні, можуть не виявити бажання укласти контракт із фермером, який працює за іншою технологією. Отже, фермер формально є самостійним, але фактично працює за програмами фірми-контрактора.

Зазначимо, що розміри ферм коливаються від декількох десятків тисяч голів до декількох мільйонів, де фермер отримує оплату за працю, використання землі і споруд. У 1990 р. на типовій

родинній фермі упродовж одного циклу знаходилося від 80 до 120 тис. бройлерів, яких утримували в п'яти–шести приміщеннях, один працівник обслуговував 75 тис. бройлерів. Середня кількість бройлерів на одну ферму зростає із 34 тис. голів у 1959 р. до 158 тис. на початку 1990-х років. Рівень спеціалізації фермерських бройлерних господарств досягає 78 %.

Поряд із утворенням спільних підприємств до тенденцій виробництва продукції птахівництва у світовому масштабі належать зменшення числа дрібних фірм, їх інтеграція і посилення позицій провідних компаній. Прикладом може слугувати приєднання «Ломанн Індіан Рівер» (Німеччина) до концерну «Рос Брідерз» (Англія). Об'єднання двох бройлерних компаній, що мають високо-спеціалізовані відділи наукових досліджень, забезпечує ними лідируючі позиції.

У 1997 р. також була створена потужна група компаній під спільною назвою «Хаббард ІСА», що об'єднала п'ять світових лідерів галузі птахівництва, які до недавнього часу вели жорстку конкурентну боротьбу за постачання на ринки збуту птиці м'ясних кросів, білих і коричневих несучок: «Хаббард Фармз», «Брітш Юнайтід Текіс», «ІЗА-Бабкон» і «Шейвер Поултрі Брідінг Фармз». Річний дохід цього угруповання складає близько 330 млн дол. США.

Із практичного погляду цікавий досвід європейських країн, де розвивається контрактина по реалізації продукції, на відміну від виробничої контракти в США. Із країн ЄС виробництво яєць і м'яса за системою контрактів найбільш розвинене у Нідерландах (50 %) і Франції (55 %). До функцій фірм-інтеграторів входять: матеріально-технічне забезпечення усіх ланок агропромислового формування, фінансування, контроль за виконанням фермерами, що працюють за контрактом, встановленої технології виробництва, надання їм різних послуг. Так, для Нідерландів характерним є укладання трьохсторонніх контрактів – між фермерами, комерційними підприємствами і пакувальними центрами. Фермер отримує гарантовано плату за яйця або певну суму в розрахунок на курку-несучку. У Німеччині значна частка бройлерів вирощується на основі усних і короткострокових договорів на постачання і приймання птиці між фермерами або об'єднаннями виробників і бійнями [3].

Зазначимо, що розподіл часток ринку, що належить країнам ЄС, істотно відрізняється. Наприклад, такі чотири країни-виробники, як Великобританія, Франція, Іспанія та Італія, забезпечують 63,7 % усіх поставок.

У Франції інтеграційний процес охоплює в першу чергу галузі, що належать до продовольчої системи, тобто сільське господарство, харчову промисловість і сферу реалізації продовольства. Характерною особливістю розвитку інтеграційних процесів у Франції є значний вплив на їх розвиток інструментів державного регулювання. Основними ініціаторами інтеграції сільського господарства і виробництва продовольчих товарів є великі несільськогосподарські фірми, які виробляють більше половини усієї продовольчої продукції країни.

Упродовж останніх десятиліть набуто значний досвід щодо організації птахівничого бізнесу окремими країнами, що розвиваються, а також країнами із перехідною економікою. Заслужує на увагу досвід державних програм сприяння ринковим реформам у Бразилії та Аргентині. За останні роки ці країни досягли значних успіхів у трансформації сільського господарства і нарощуванні експортного потенціалу. Зазначимо, що підйом галузі цими країнами було забезпечено через залучення великого кредиту від міжнародних фінансових організацій на розвиток ринкової інфраструктури. Нині птахівництво в Аргентині характеризується високим рівнем інтеграції. Забій птиці сконцентровано на бійнях птиці 25 компаній, які на контрактній основі поставляють на птахоферми корми, одноденних курчат, ветеринарні препарати та інші матеріали. У свою чергу, вони купують усю продукцію, що виробляється на цих птахофермах. Споживчий ринок м'яса птиці в Аргентині також має ряд особливостей. Кліматичні умови та традиції, що склалися, приводять до того, що майже 70 % м'яса птиці продається у вигляді цілих тушок. При цьому споживачі віддають перевагу великим тушкам вагою в 2,7 кг. Крім того, покупці віддають перевагу птиці із жовтуватим відтінком, що сприяло виведенню спеціальних порід, призначених спеціально для аргентинського ринку [4].

Зазначимо, що аргентинським виробникам м'яса птиці на внутрішньому ринку серйозну конкуренцію складають бразильські постачальники, які є одними з найбільших в світі виробників дешевого м'яса птиці. У 2013 р. 10 провідних бразильських компаній виробили 70 % від загального обсягу експорту м'яса птиці. Дві найбільші фірми SADIA і PERDIGAO мають 50 % від вищезгаданого показника. Вони організували об'єднану компанію, щоб збільшити експортні можливості і завоювати нові ринки. Багато бразильських компаній, які раніше займалися лише продажем на локальному ринку, переорієнтовувалися на експорт.

Одним із визначальних чинників стрімкого розвитку галузі є створення потужної комбікормової промисловості, яка виробляє збалансовані за білком та іншими поживними для птиці компонентами комбікорми. Так, у США окремі фірми купують до 50 % потреби кукурудзи у момент збирання урожаю, оскільки ціна на кукурудзу найнижча у цей період, а в структурі собівартості продукції від 60 % до 75 % займають корми, і чим нижче ціна на них, тим вищою є рентабельність виробництва яєць і м'яса птиці. Усі комбікормові заводи в США контролюються державним комітетом із контролю якості продуктів харчування, ліків і косметичних засобів. Більше того, у провідних країнах велику увагу приділяють тому, щоб у партії зерна або шроту, що поставляється, не було пестицидів і афлотоксинів. Великі компанії, які утримують 15–16 млн несучок, не мають своїх лабораторій, зразки сировини направляються у профільні відповідно обладнані лабораторії, де проводиться оцінка контролю якості. Якщо сировина не відповідає вимогам і містить домішки, то її не можна використовувати за призначенням.

Якість продукції – важливий чинник підвищення ефективності виробництва, оскільки залежно від рівня якості змінюється ціна. У зарубіжних країнах приділяють велику увагу контролю якості птахівничої продукції. Контроль якості продукції – це підтвердження відповідності спеціальному стандарту якості. Наприклад, у США була розроблена в 1996 р. система виробничої безпеки харчової продукції – НАССР 2 (аналіз небезпечних чинників і контрольних критичних точок). Ця система передбачає виявлення небажаних чинників і «критичних точок» технологічного процесу – параметрів, від яких залежить безпека виробленої продукції. У США керівництво з контролю якості має декілька розділів. Перший – це визначення контролю якості. Другий – якість інгредієнтів, що надходять у виробничий процес, де працівник, що відповідає за прийом сировини, має знати вимоги, що пред'являються до нього, а також проводити оперативний аналіз. Високі вимоги до якості продукції змушують фермерів дотримуватися жорстких рамок продажу птиці певної маси, якості і віку, що можливо лише за оптимізації виробництва.

Встановлено, що поліпшення умов утримання птиці значною мірою сприяє підвищенню ефективності виробництва. Фахівці вважають, що реально продуктивність збільшується залежно від умов утримання на 10–20 % [5]. За останні 30 років у птахівництві повністю перейшли до використання закритих приміщень із регульованим мікрокліматом, що призвело до широкого поширення системи «все – порожньо, все – зайнято» (одночасна постановка на відгодівлю і одночасне зняття по закінченні за періодом), що дозволяє ефективно використовувати виробничі площі й успішно вирішувати проблеми ветеринарно-санітарної профілактики.

Слід зазначити, що у провідних країнах розвинуеного птахівництва вирощування бройлерів у кліткових батареях наприкінці минулого століття набуло досить значного розвитку. Однак уже в другій половині 80-х рр. цю технологію практично перестали використовувати через ряд причин. По-перше, перехід на більш важкі кроси бройлерів: за вирощування цієї породи в клітках спостерігалася значна кількість дефектів тушок (намулів і гематом, травм крил, ніг), що погіршувало їх товарний вигляд. По-друге, істотне удосконалення підлогової технології. І, по-третє, надмірна увага громадських організацій, які вважали утримання птиці в кліткових батареях антигуманним.

Організація глибокої промислової переробки м'яса птиці істотно вплинула на ефективність бройлерного виробництва, дозволила раціонально використовувати наявні ресурси, створити безвідходне виробництво і, що особливо важливе, повністю пристосувати його до смаків споживача. До початку 1990-х років лише 10 % м'яса курчат-бройлерів надходили на ринок у вигляді патраних тушок, 40 % – у вигляді оброблених тушок, 50 % – у вигляді продуктів глибокої переробки. Практика доводить, що глибока переробка значно збільшує доходи порівняно з реалізацією у традиційному свіжому вигляді.

Дослідженням встановлено, що розміщення птахівницьких підприємств у США має свої особливості, що дозволяє використовувати переваги регіональної спеціалізації. На початкових стадіях розвитку галузі переважало розміщення основної маси переробних підприємств поблизу споживачів – великих міст. У міру становлення сучасного великомасштабного кормовиробництва почалася концентрація цих підприємств на головних напрямках вантажопотоку зерна в країні: поблизу перевалочних баз, великих зерносховищ, річкових і морських портів. До середини 1990-х років бройлерна промисловість опинилася на 80 % зосередженою на півдні країни.

Розглянемо особливості організації виробництва мяса птиці на провідних вітчизняних птахопідприємствах. ТОВ «Комплекс Агромарс» (торговельна марка «Гаврилівські курчата») є одним із найбільших птахівничих підприємств України та одним із визнаних лідерів у

птахівничій галузі Європи. Створене у 1998 р. підприємство володіє потужною виробничою базою, що забезпечує на сьогодні виконання програми з виробництва більше 160 тис. тонн м'яса бройлерів і м'ясних продуктів. До групи компаній торговельної марки «Гаврилівські курчата» входить також ТОВ «Курганський бройлер» та ПАТ «Бориспільський експериментальний комбікормовий завод».

Для забезпечення птахівництва кормами підприємство орендує у центральній частині України понад 12 тис. га землі, на якій за високими технологіями та із застосуванням сучасної техніки вирощує зернові культури. Зберігається зерно на двох елеваторах, на яких одночасно можна розмістити понад 150 тис. тонн, а виготовлення комбікормів проводиться на двох комбікормових заводах, потужністю близько 2 тис. тонн кормів у день.

Підприємство повністю забезпечує себе інкубаційними яйцями, для чого на 10 фермах батьківського стада одночасно може утримуватися до 650 тис. голів племінних курей-несучок. Інкубація яєць проводиться на 4 інкубаторах, побудованих із використанням устаткування компанії «Petersime» (Бельгія), що дозволяє інкубувати до 110 млн шт. яєць в рік.

Бройлери вирощуються на 40 фермах із використанням устаткування компанії «Big Dutchman International GmbH» (Німеччина), що забезпечує досягнення технологічних показників на рівні кращих птахівничих господарств Європи.

Підприємство має 2 забійних цехи, оснащені новітнім устаткуванням відомих компаній «Мейн» і «Сторк» (Голландія), забезпечують забій 15 тис. бройлерів за годину. Нині ТОВ «Комплекс Агротарс» за підтримки всевітньо відомої компанії «Авіаген», світового лідера племінного птахівництва та власника кросу племінної птиці «Росс» створює спільне підприємство з утримання чистих ліній та прабатьківських порід птиці, що дасть змогу щорічно виробляти до 3 млн голів бройлерів батьківського стада. Із них 1 млн голів планується продавати в Україні, а 2 млн голів будуть експортуватися до країн Євросоюзу.

У 2003 р. підприємство, одне з перших у птахівничій галузі України, впровадило інтегровану систему управління якістю і було сертифіковане за міжнародним стандартом ISO 9001:2001.

Компанія проводить активну інвестиційну діяльність в першу чергу в сфері капітального будівництва. Нині споруджуються додатково 4 ферми батьківського поголів'я, 10 бройлерних ферм, інкубаторій, потужністю 64 млн шт. яєць в рік, забійний цех на 2 лінії забою з відповідною інфраструктурою, цех глибокої переробки м'яса птиці та інше.

Розглядаючи технологічні виробничі підрозділи, вважаємо за доцільне дослідити технологічний процес вирощування бройлерів на прикладі ДП «Перемога Нова», який входить до ПАТ «Миронівський хлібопродукт». Зазначимо, що нині структуру цього підприємства формують дев'ять виробничих підрозділів, шість із яких утворюють єдиний вертикально інтегрований комплекс, що об'єднує виробничі потужності всього технологічного ланцюга бройлерного птахівництва: від виробництва інкубаційних яєць і кормів до переробки і реалізації готової продукції.

Нині птахофабрика «Перемога Нова» налічує 9 потужностей для вирощування бройлерів (загальна місткість яких дозволяє одночасно утримувати до 2 млн голів птиці), сучасний інкубаторій та цех із забою і переробки птиці. Потужності підприємства дозволяють виробляти понад 26000 т. м'яса курчат-бройлерів на рік, що становить близько 14 % від загального обсягу виробництва курячого м'яса «Миронівським хлібопродуктом» у 2007 р. Зазначимо, що нині в господарстві працює близько 750 працівників.

Сьогодні ПАТ «Миронівський хлібопродукт» — це вертикально інтегрований комплекс із 20 підприємств, який об'єднує потужності всього технологічного ланцюга виробництва м'яса птиці, займається виробництвом соняшникової олії, яловичини, свинини, готових м'ясних страв, ковбас, гусячого м'яса та печінки, вирощуванням фруктів і картоплі. Компанія є виробником курятини під ТМ «Наша Ряба», делікатесної яловичини під ТМ «Сертифікований Ангус», делікатесної гусячої печінки під ТМ «Фуа Гра» та готових м'ясних страв під ТМ «Легко!».

Вітчизняні птахопідприємства, забезпечуючи високу ефективність виробничої діяльності, вкладають власний капітал у іноземні підприємства з виробництва продукції птахівництва. Так, вітчизняний агрохолдинг «Авангард» із виробництва яєць і яєчних продуктів, придбав близько 50 % активів провідної компанії США з переробки свійської птиці Townsends. Зазначимо, що Townsends – один зі старих виробників м'яса в США. Це перша вертикально-інтегрована компанія на ринку м'яса птиці США, яка за результатами 2010 р. займає близько 2,8 % року м'яса бройлерів у США. Компанія переробляє 320 тис. тонн м'яса птиці на рік, у 2010 р. виручка склала 500 млн

дол. Як зазначають фахівці, ця операція дозволить більш раціонально використовувати експортні можливості компанії на ринках Близького Сходу. Очевидно, що придбання американської компанії виводить агрохолдинг «Авангард» на лідируючі позиції в Україні [6].

Висновки. Отже, сучасні птахівничі підприємства в Україні та за кордоном характеризуються комплексним виробництвом із закінченим технологічним циклом. Процес комплексного виробництва складається із сільськогосподарського виробництва і промислового виробництва, включаючи переробку м'яса. Сільськогосподарське виробництво передбачає процес вирощування кормів для згодовування птиці. Процес виробництва напівфабрикатів і глибокої переробки належить до промислового виробництва. Процес вирощування птиці знаходиться на межі між сільським господарством і промисловістю. Сучасних параметрів виробництва продукції птахівництва досягнуто на основі освоєння ресурсозберігаючих технологій, науково обґрунтованої системи годівлі птиці, повнішого використання генетичного потенціалу кросів і порід птиці, раціональної організації праці та виробництва, розробки і впровадження сучасних інформаційних технологій, нагромадження, обробки та використання даних племінного обліку із застосуванням сучасної комп'ютерної техніки, матеріальної заінтересованості власників птиці та майна в раціональному використанні виробничого потенціалу галузі й підвищенні якості виробленої продукції.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Галанець В. Державне регулювання розвитку птахівництва з метою прискореного забезпечення населення м'ясом / В. Галанець // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління. – 2009. – Вип. 18–19. – С. 452–458.
2. Ільїн В. Ю. Сучасні процеси інтеграційних трансформацій в аграрному секторі економіки України / В. Ю. Ільїн // Науковий вісник ЛНАУ. – 2009. – № 5. – С. 150–161
3. Отраслевые союзы АПК / А. Н. Семин, Г. В. Тверитинов и др. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ГСХА, 2007. – 288 с.
4. Червен І.І. Удосконалення організації виробництва продукції птахівництва на основі запровадження економічних та технологічних заходів / І. І. Червен, М. В. Яценко // Вісник аграрної науки Причорномор'я Миколаївського державного аграрного університету. — Миколаїв. – 2010. – Випуск 2 (53). – С. 3–12.
5. ФАО: світовий ринок м'яса птиці [Електронний ресурс] // Агрофакт. – Режим доступу: <http://avisagro.com.ua/news/84>.
6. Іванцюра О.В. Організаційно-технологічні засади підвищення ефективності функціонування птахопродуктового підкомплексу / О. В. Іванцюра // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. 2008. – Вип. 18.8. – С. 27–30.

REFERENCES

1. Galanec' V. Derzhavne reguljuvannja rozvytku ptahivnyctva z metoju pryskorenogo zabezpechennja naselennja m'jasom / V. Galanec' // Efektyvnist' derzhavnogo upravlinnja: zb. nauk. pr. L'vivs'kogo regional'nogo instytutu derzhavnogo upravlinnja. – 2009. – Vyp. 18–19. – S. 452–458.
2. Il'in V. Ju. Suchasni procesy integracijnyh transformacij v agrarnomu sektori ekonomiky Ukrainy / V. Ju. Il'in // Naukovyj visnyk LNAU. – 2009. – № 5. – S. 150–161
3. Otrasleyve sojuzy APK / A. N. Semin, G. V. Tveritinov i dr. – Ekaterinburg: Izd-vo Ural. GSHA, 2007. – 288 s.
4. Cherven I.I. Udoskonalennja organizacij' vyrobnyctva produkcii' ptahivnyctva na osnovi zaprovadzhennja ekonomichnyh ta tehnologichnyh zahodiv / I. I. Cherven, M. V. Jacenko // Visnyk agrarnoi' nauky Prychornomor'ja Mykolai'vs'kogo derzhavnogo agrarnogo universytetu. — Mykolai'v. – 2010. – Vypusk 2 (53). – S. 3–12.
5. FAO: svitovyj rynek m'jasa ptyci [Elektronnyj resurs] // Agrofakt. –Rezhym dostupu: <http://avisagro.com.ua/news/84>.
7. Ivancjura O.V. Organizacijno-tehnologichni zasady pidvyshhennja efektyvnosti funkcionuvannja ptahoproduktovogo pidkompleksu / O. V. Ivancjura // Naukovyj visnyk Nacional'nogo lisotehnichnogo universytetu Ukrainy. 2008. Vyp. 18.8. – S. 27–30.

Зарубежный опыт организации птицеводческого бизнеса и направления его адаптации в отечественной практике

О.Ю. Гаврик

Рассматриваются вопросы повышения эффективности функционирования птицеводческих предприятий Украины путем адаптации достижений зарубежной науки и практики ведения птицеводческого бизнеса к условиям украинской экономики. Проанализированы основные мировые тенденции развития производства и реализации продукции птицеводства и его перспективы на ближайшие годы. Особое внимание уделено анализу опыта США в ведении птицеводческого бизнеса за последние десятилетия и возможностей переноса этого опыта на экономику Украины. Особенно это касается распространения вертикально-интеграционных процессов от выращивания птицы и к ее глубокой переработки, то есть производства полуфабрикатов и другой продукции птицеводства, что значительно повысит рентабельность отечественных предприятий-производителей вышеупомянутой продукции.

Ключевые слова: птицеводство, птицеводческий бизнес, эффективность птицеводческой отрасли, мировой опыт производства птицеводческой продукции.

Foreign experience of business and directions poultry adapt it in domestic practice

O. Gavrik

For further development of the domestic poultry industry, and long-term strategy for the development of commercial poultry Ukrainian companies should take into account experience of leading poultry business world.

Global trends indicate increasing poultry production volumes of poultry. the world's largest producer of poultry meat is the United States. In this country poultry is represented by three sectors: production of eggs, chickens and turkeys.

The level of domestic practice of international experience of leading countries remains low, one might even say that the question of its use in Ukraine not fully understood. This is due to several factors and, above all, differences in socio-economic environment in Ukraine and the West. Most of them agriculture ceased to be the main and the only source of livelihood for the majority of the population and determine its way of life, different from the city.

The experience gained in the US poultry development represents a practical interest for Ukraine. It is characterized by a highly vertical integration, which is, for a number of estimates, the most perfect form of organization.

The advantage of integrated production is that all stages of production concentrated in the hands of the integrated company easier to settle the sanitary control and prevent outbreaks of disease, and to monitor production quality.

Along with the formation of joint ventures with the trends poultry production worldwide include reducing the number of small firms, their integration and strengthening the position of leading companies. An example, joining "Lohmann Indian River" (Germany) to the group "Ros Briederz" (England). Combining two broiler companies with highly specialized research departments ensure their leading position.

From a practical point of view interesting experience of European countries where developing contracting for the sale of products, unlike industrial contracts in the US. The functions of the firms integrators include: material support of all levels of agriculture formation, financing, monitoring farmers working under contract as well.

In recent decades, there is a significant experience in the poultry business organization of individual developing countries and countries with economies in transition. Noteworthy experience of government programs promoting market reforms in Brazil and Argentina.

Thus, modern poultry enterprises in Ukraine and abroad are characterized by complex production with a complete technological cycle. Integrated production process consists of agricultural and industrial production, including processing of meat. Agricultural production involves a process of growing fodder for feeding birds. Modern options poultry production achieved through the development of resource-saving technologies, science-based system of feeding birds, fuller use of the genetic potential of crosses and breeds poultry rational organization of labor and production, development and implementation of modern information technology, accumulation, processing and use of data tribal accounted for using the modern computer technology, financial interest and property owners of poultry in the rational use of the production capacity of the industry and improve the quality of products.

Keywords: poultry, poultry business, efficiency poultry industry, global experience in production of poultry products.

Надійшла 12.10.2015 р.